

Nowotka, Marek

Sprawozdanie z Seminarium "Mazury - tragedia pogranicza"

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 8, 387-388

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z SEMINARIUM

„MAZURY – TRAGEDIA POGRANICZA”

W dniach 19–22 X 1994 r. odbyło się w Mrągowie wspólne Seminarium Uniwersytetu w Dortmundzie i Wspólnoty Kulturowej „Borussia” na temat: **Mazury – tragedia krainy pogranicza.**

W Seminarium tym, obok polskich naukowców reprezentujących różne ośrodki naukowe kraju (m.in. Olsztyn, Warszawę, Wrocław, Zieloną Górę), wzięła udział liczna grupa gości z Niemiec, naukowców, ludzi parających się problemem pogranicza oraz byłych mieszkańców tzw. Ziem Odzyskanych. Ogółem uczestniczyło około 80 osób, wykłady odbywały się zarówno w języku polskim jak i niemieckim.

Seminarium prowadzone było przemiennie przez Grzegorza Jasińskiego ze Wspólnoty Kulturowej „Borussia” oraz przez Burkharda Ollecka z Ostsee-Akademie w Dortmundzie.

Wszystkie referaty, a wygłoszono ich 10, dotyczyły wszechstronnie rozumianej problematyki Mazur i Mazurów jednak do szczególnie interesujących zaliczyłbym:

- referat dr. Jürgena Hensla „Tragedia czy konieczność dziejowa? Społeczność pogranicza i ich szanse przetrwania w XIX i XX wieku”.
- referat prof. Janusza Jasińskiego „Wokół pojęcia mazurskości”.
- referat dr. Grzegorza Straucholda „Odzyskanie czy zagarnięcie? Mazury w 1945 r.”
- Referat Wiktora Marka Leyka, pochodzącego ze znanej rodziny mazurskiej, „Polscy Mazurzy: dążenia i losy”.

Po każdym referacie miała miejsce ożywiona i rzeczowa dyskusja nacechowana troską o wszechstronne poznanie historii Mazur i Mazurów, czasami współczesnymi jak i przyszłością. Nie obyło się również bez sporów między uczestnikami. Dotyczyły one między innymi zagadnienia kogo należy określić mianem dzisiejszego Mazura: czy jest to ten, który mieszka na Mazurach, czy ten, który poprzez swoich

przodków związany jest z ziemią mazurską czy też ten, który mieszka dzisiaj na Mazurach i określa siebie, że jest Mazurem. Nie jest to problem bez znaczenia, gdyż w dzisiejszej Polsce liczbę, nazwijmy to, historycznych Mazurów szacuje się (jak to robi np. Wiktor Leyk) tylko na 10 tys. osób. Problem ten nie został w pełni rozwiązany.

Bardzo ciekawym fragmentem Seminarium były wypowiedzi Mazurów, którzy z różnych powodów opuścili Polskę, o tym mówił m.in. Ernst Libuda w wypowiedzi „Dlaczego wyjechaliśmy”. Z jego i innych wypowiedzi dało się wyczuć pewną dozę pretensji do ówczesnych władz polskich za nieznamość spraw mazurskich za ich niechętny a nawet wrogi stosunek do Mazurów, złe ich traktowanie co spowodowało masowy exodus z Polski.

Ostatnim akordem Seminarium była wycieczka po Mazurach na trasie: Mrągowo-Spychowo-Faryny-Rozogi-Klon-Wielbark (cmentarz w Baranowie)-Szczytno-Jerutki-Dźwierzuty-Rańsk-Sorkwity-Mrągowo. Całodzienna wycieczka była przeżyciem dla wszystkich, a szczególnie dla tych dla których był to przejazd po ich rodzinnych stronach. Uczestnicy zwiedzali często już tylko elementy kultury mazurskiej, budownictwa (zachwycili się Klonem).

Miłym elementem był występ chóru z parafii ewangelickiej w Sorkwytach. W trakcie Seminarium eksponowane były wydawnictwa źródłowe, historyczne i popularnonaukowe Wspólnoty Kulturowej „Borussia” i Uniwersytetu w Dortmundzie.

Podsumowując należy wyrazić zadowolenie ze zorganizowania w.w Seminarium, które było kolejnym etapem w poznaniu bardzo trudnego i skomplikowanego problemu Mazur i Mazurów.

Ostatecznym podsumowaniem Seminarium ma być publikacja przedstawiająca poszczególne referaty, głosy w dyskusji, poglądy, na którą będziemy z niecierpliwością oczekiwać, a która powinna dotrzeć do jak największej liczby odbiorców.